

Szindbád

Vándorol a nagy szomjazó az évszakok hajóján, hétrétű szívárványon, lángpalotában. Hajózik a szerelem harmatán, kínok tuskóin át a végleges télbe. És csak árnya zuhan vissza a csókok és borok poharára. Szindbád havazik.

S mert a nagy szomjazók nagy szenvedők is: eljő a másnap, a megtestesült utálkozás, a bűntudat hóhéri csigasora. Eljő Búcsú bácsi feketén, atyamestere a vezeklésnek. De minden vezeklés elfajul pihenéssé. És a harmadnap: megújulás, csokornyakkendősen, violaszín mellényben a férfi föltámadása. Hajó lesz a koporsó, kitepi magát a siratók görceiből. Megállj, a csókok és borok nem lehetnek mind a tiéd! Rikolt penésztorkával az arany középszer. De töreksziünk, hogy a miénk legyen!

Férfiasabb válasz nincs.

Kinek van igaza? A szindbádi lángnak vagy a kriptáig lehűlő fokozatoknak?

Ha neked emberi a mértéktartás, az igénytelenség, nekem emberi a magasra csavart láng. Emberek vagyunk, s meghalunk mindenképpen. De jobb, ha az asszonyok hajsarlója vágja el a torkom. Jobb, ha alvadó kokárdát üt számra a veszély, mintsem lepecsételt szájjal járjak. Mert lezárva megromlik bennem a szerelem, kő lesz a szeretet, értéktelen a bánat. Ebben az átmeneti korban. Mondja Szindbád.

Átmeneti korban, mikor a nyíri homokból csak a Rákóczi-legények haját emeli föl a szél. Mikor a branyiszkói dobok is legurultak az orfeumokba. Budapest pedig fölépül a tülekedésnek.

Nem járt még a hazában ilyen csodahajó. Ilyen láthatatlan ácsolatú, mert nyír-fátyolos, mert nyár-leveles. Börzsönyösen, ecetfapirulással bukik át a télbe. Hömpölygő csipkeshoknyákon, asszonyok ujján, kalapjuk tollain. Elhagyva a majálist, a zöld erdőt, ahol az elszórt zsebkendőcskében tengerillat: illetlen szerelmi nátha.

Huszárik Zoltán filmje nagyszerű emlékmű Krúdy Gyulának, a Szindbád-szívűnek.

Rózsát ha látok, cibálom-e, csak azért, hogy kutassam szerkezetét? Nekem elég a kerekdedsége, s ha illata a végtelenség: elég nekem. Ez a film ilyen virág. Mégis, a Majmunka lajstromát említeni kell, mert láthatóan itt a filmrózsa agya, emlékezete az asszonyneveknek. Innen sugárzanak: Fanny, Florentin, Franciska és a többi zengzetesek, ők a küllők a virágkerékben.

Áldassanak a nők, nevesek s névtelenek, akik lelküket és testüket adták a kamerának!

Latinovits Zoltán szelíden és komoran, elszántan és árván: emberi teljesség. Fenséges kapitány a szindbádi hajón.